

Verslag
over de doeltreffendheid en de effecten van de
Wet op de waterkering

juni 2000

Aan
de voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten Generaal
Binnenhof 21-23
2513 AA DEN HAAG

Contactpersoon

Doorkiesnummer

Datum

Bijlage(n)

21 juni 2000

2

Ons kenmerk

Uw kenmerk

HKW/AK 2000/8427

Onderwerp

Verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de Wet op de waterkering.

Geachte voorzitter,

Op 15 januari 1996 is de Wet op de waterkering in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet is de wettelijke grondslag verschaft voor het realiseren en in stand houden van de veiligheid tegen overstromingsgevaar ten gevolge van een situatie die optreedt bij hoge stormvloed respectievelijk hoog opperwater van de grote rivieren of het IJsselmeer, dan wel een combinatie daarvan. De wet bevat regels omtrent de mate van beveiliging die moet zijn gewaarborgd, alsook procedurele voorzieningen om de uitvoering van versterkingswerken, ter realisering van die beveiliging, mogelijk te maken.

Artikel 34 van de Wet op de waterkering brengt mee dat binnen vier jaar na de inwerkingtreding van de wet aan de Staten Generaal "een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk" wordt gezonden. Hierbij bied ik u het evaluatieverslag aan. Deze wetsevaluatie valt uiteen in twee delen:

1. de evaluatie van de bestuurlijk-beleidsmatige aspecten van de wet (definities, technisch georiënteerde activiteiten en financiering);
2. de bestuurlijk-juridische evaluatie van de plan- en besluitvormingsprocedures in de wet (het juridische deel).

Over het eerste deel van de evaluatie, dat door de Rijkswaterstaat is opgesteld, heeft overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers de Unie van waterschappen en het IPO. Het rapport "Versterking van rivierdijken" vormt het tweede deel van de evaluatie. Dit laatstgenoemde rapport is opgesteld door medewerkers van de Universiteit van Utrecht, onder begeleiding van een commissie met vertegenwoordigers van de Unie van waterschappen, het IPO, de VNG, het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en medewerkers van mijn ministerie, met inbegrip van de Rijkswaterstaat.

Postadres: Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres: Plesmanweg 1

Telefoon (070) 351 61 71
Telefax (070) 351 78 95

In het verslag van de Rijkswaterstaat wordt het doel van de wet in een breder kader geplaatst en de werking van de wet nader beschouwd. Bij de werking van de wet worden onderscheiden de definities en technisch georiënteerde activiteiten, de financieringsstructuur en de besluitvormingsprocedures. Ik zal hieronder ingaan op de in het verslag genoemde punten.

Het doel van de wet in breder perspectief

Het verslag constateert dat de huidige Wet op de waterkering geen systematiek voor de evaluatie van het na te streven veiligheidsniveau kent. Dit betekent dat besluitvorming over een aanpassing van het veiligheidsniveau bij de huidige regelgeving feitelijk altijd een reactief karakter zal hebben, ingegeven door de op dat moment levende maatschappelijke gevoelens bijvoorbeeld na een (bijna) ramp dan wel bij het langdurig uitblijven van een ramp.

Ik onderschrijf deze constatering, maar realiseer mij ook dat het denken over de gewenste veiligheid een langdurig proces is. Ik verwacht binnen afzienbare tijd een stapje in dit proces te kunnen zetten aan de hand van een rapport van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen over overstromingsrisico's, dat ik binnenkort hoop te ontvangen.

In het verslag staat verder dat de Wet op de waterkering geen kader biedt voor het realiseren van Ruimte voor de Rivier. De wet is feitelijk meer een wet inzake dijken en duinen ("Wet op de waterkeringen"), dan een wet inzake de veiligheid van een gebied tegen overstromingen. De verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat tot voor kort veiligheid synoniem was met dijken/dijkversterkingen. De huidige opvatting is dat hoogwaterbescherming en veiligheid meer is dan waterkeren alleen. Ruimte voor de Rivier vereist derhalve aanpassing van bestaande, dan wel aparte wet en regelgeving.

Het ligt inderdaad niet voor de hand, zoals het verslag constateert, om de Wet op de waterkering hiervoor aan te passen. Ik verwacht dat nog in de maand juni de Tweede Kamer nadere voorstellen kunnen worden gestuurd over de noodzakelijke wettelijke grondslag voor het realiseren van Ruimte voor de Rivier. Als aanpassing van de waterkering als onderdeel van Ruimte voor de Rivier aan de orde is, blijft voor dit onderdeel de Wet op de waterkering van toepassing.

Definities en technisch georiënteerde activiteiten

Onder verwijzing naar dit verslag concludeer ik dat de in de wet gegeven definities en de beschreven technische activiteiten over het algemeen een geschikte verzameling vormen om de doelstelling van de wet, namelijk het blijvend waarborgen van de veiligheid tegen overstroming door adequate waterkeringen, te realiseren. Toch overweeg ik om met de volgende aanpassingsvoorstellen te komen:

- (art 1) het aanwijzen van het Markermeer als buitenwater (ik heb de Tweede Kamer hierover reeds geïnformeerd, de voorbereidingen om de wet op dit punt aan te passen heb ik in gang gezet);

- (art 2) het actualiseren van de kaart van de dijkkringgebieden en het overzicht van de veiligheidsnormen (onder andere toevoegen IJburg);
- (art 6) het overdragen van het toezicht van gedeputeerde staten aan een andere provincie voor dijkkringgebieden die zich over meer dan één provincie uitstrekken;
- (art 9) het voorschrijven van de bij de toetsing te hanteren systematiek;
- (art 10) het actualiseren van de referentiesystematiek voor de ligging van de kustlijn.

De financieringssystematiek

Hoewel de rivierdijkversterkingen, mede dankzij de bijdragen via de provincies, goed verlopen, biedt de huidige financieringsstructuur onvoldoende mogelijkheden om verschillende (onvoorziene) ontwikkelingen op het gebied van de bescherming tegen buitenwater op te kunnen vangen. Daarbij gaat het om ontwikkelingen in kennis, techniek en beleid met als consequentie bijvoorbeeld de aanpassing van de steenzettingen van de zee- en meerdijken, de aanleg van de Maaskaden, het realiseren van Ruimte voor de Rivier, aanwijzing van het Markermeer als buitenwater, mogelijk tegenvallende resultaten toetsing waterkeringen, en eventuele overgang naar een nieuwe veiligheidsfilosofie gebaseerd op de kans van overstroming

Momenteel ben ik in overleg met provincies en waterschappen om de financieringsstructuur aan te passen. Zodra dit overleg bevredigend is afgerond zal ik u ter zake informeren en met voorstellen komen om de betreffende wetsartikelen aan te passen.

De besluitvormingsprocedures

Voor wat betreft de besluitvormingsprocedures inzake dijkversterkingen concludeert het verslag dat de wet tot nu toe goed functioneert. Ik onderschrijf dit. Om hiervan ook in de toekomst verzekerd te zijn, zal ik voorstellen om de gestroomlijnde besluitvormingsprocedure, die uitsluitend van toepassing is op de tweede tranche dijkverbeteringsprojecten in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, op alle toekomstige aanleg en verbetering van primaire waterkeringen van toepassing te laten zijn.

Reacties van de Unie van waterschappen en het IPO

Een afschrift van deze brief stuur ik met de vraag om reactie toe aan de Unie van waterschappen en het IPO. Zodra ik de beide reacties heb ontvangen, doe ik u deze ter informatie toekomen.

Ik vertrouw u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

drs. J.M. de Vries

AFSCHRIFT

INHOUD

	blz.
Samenvatting en conclusies	2
1 Inleiding	4
2 Het doel van de wet in breder perspectief	4
3 De werking van de wet	8
3.1 Algemeen	8
3.2 De technisch georiënteerde activiteiten	8
3.3 De financiering van de primaire waterkeringen	9
3.4 Besluitvormingsprocedures dijkversterkingsplannen	11

BIJLAGEN

1 Evaluatie en stand van zaken definities en technisch georiënteerde activiteiten (artikelen 1 t/m 6, 9, 10 en 13 t/m 16)	12
--	----

LITERATUUR

- [1] 'Versterking van rivierdijken', Universiteit van Utrecht, 1999
ISBN 90-76776-02-4

.....
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Informatie en Documentatie
Postbus 2000
2500 EA Den Haag

De Wet op de waterkering biedt geen kader voor het realiseren van Ruimte voor de Rivier. De wet is feitelijk meer een wet op de waterkeringen (dijken en duinen), dan een wet op de waterkering (veiligheid van een gebied tegen overstromingen). De verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat tot voor kort veiligheid synoniem was met dijk(versterking). De huidige opvatting is dat hoogwaterbescherming en veiligheid meer is dan waterkeren alleen. Ruimte voor de Rivier vereist derhalve aanpassing van bestaande, dan wel aparte wet en regelgeving. Het ligt niet voor de hand om de Wet op de waterkering hiervoor aan te passen. Als aanpassing van de waterkering als onderdeel van Ruimte voor de Rivier aan de orde is, kan voor dit onderdeel de Wet op de waterkering uiteraard van toepassing blijven.

Hoewel de huidige financieringsstructuur voldoet, biedt deze financieringsstructuur onvoldoende mogelijkheden om verschillende (onvoorziene) ontwikkelingen op het gebied van hoogwaterbescherming op te vangen. Rijk, provincies en waterschappen voeren daarom overleg over het aanpassen van de financieringsstructuur. De Wet op de waterkering zal te zijner tijd in overeenstemming moeten worden gebracht met de uitkomst van dit overleg.

Voor wat betreft de besluitvormingsprocedures inzake dijkversterkingen kan worden geconstateerd dat de wet tot nu toe goed functioneert. Om hiervan ook in de toekomst verzekerd te zijn, dient de gestroomlijnde besluitvormingsprocedure die uitsluitend van toepassing is op de tweede tranche dijkverbeteringsprojecten in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, op alle toekomstige aanleg en verbetering van primaire waterkeringen van toepassing te zijn. De wet dient op dit punt te worden aangepast.

1 Inleiding

Op 15 januari 1996 is de Wet op de waterkering in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet is de wettelijke grondslag verschaft voor het realiseren en in stand houden van de veiligheid tegen overstromingsgevaar ten gevolge van een situatie die optreedt bij hoge stormvloed respectievelijk hoog opperwater van de grote rivieren of het IJsselmeer, dan wel een combinatie daarvan. De wet bevat regels omtrent de mate van beveiliging die moet zijn gewaarborgd, alsook procedurele voorzieningen om de uitvoering van versterkingswerken, ter realisering van die beveiliging, mogelijk te maken. Artikel 34 van de Wet op de waterkering geeft aan dat binnen vier jaar na de inwerkingtreding van de wet aan de Staten Generaal 'een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk' gezonden zal worden. Met het voorliggende verslag wordt invulling aan dit artikel gegeven.

In dit verslag wordt ingegaan op het doel van de wet en op het beantwoorden van de vraag in hoeverre deze wet bijdraagt aan het bereiken van het gestelde doel. Daarbij wordt eerst het doel van de wet in een breder perspectief geplaatst. Vervolgens wordt ingegaan op de werking van de wet.

Het voorliggende verslag is in samenspraak met vertegenwoordigers van het Inter Provinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen tot stand gekomen.

2 Het doel van de wet in breder perspectief

Ten tijde van de voorbereiding van de wet was de gedachte dat zodra de geplande dijkversterkingen gerealiseerd zouden zijn, door een adequaat beheer en onderhoud de bereikte veiligheid in stand gehouden zou kunnen worden. Zeespiegelstijging zou opgevangen kunnen worden in het kader van het onderhoud, door voortdurend de dijken met kleine stapjes op te hogen. Grote veranderingen in rivierafvoeren werden niet voorzien. Om deze redenen is in de Wet op de waterkering erg veel aandacht besteed aan de 5-jaarlijkse toetsingsronde. Elke 5 jaar dient de waterkeringbeheerder een rapportage op te stellen omtrent de veiligheidssituatie van de primaire waterkering.

Mede als gevolg van de hoogwatersituaties in 1995 is het denken over de beveiliging van ons land verder ontwikkeld. Op grond van de huidige kennis en inzichten zouden in een wet gericht op het waarborgen van de veiligheid tegen overstromen in ons land, regels moeten worden gesteld omtrent:

- een periodieke evaluatie van de gehanteerde veiligheidsfilosofie, het gewenste veiligheidsniveau en de reikwijdte van de wet;
 - de wijze waarop het vastgestelde beschermingsniveau gerealiseerd gaat worden
 - de wijze waarop het bereikte beschermingsniveau in stand gehouden moet worden
 - de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden, financiering etc.
- Deze punten zullen hieronder nader worden toegelicht.

De veiligheidsfilosofie, het veiligheidsniveau en de reikwijdte van de wet

De huidige veiligheidsfilosofie is gebaseerd op de aanbevelingen van de Deltacommissie (1960). Deze commissie stelde minimumeisen voor de waterkeringen langs de kust van centraal Holland en in het benedenrivierengebied. De belangrijkste eisen waaraan deze waterkeringen moeten voldoen betreffen waterstanden en golfhoogten die op statistische bewerkingen van waarnemingen zijn gebaseerd. Daarbij zocht de commissie aansluiting bij het optimum van de kosten voor de versterkingswerken enerzijds en de economische schade als gevolg van overstromingen in centraal Holland anderzijds. Voor de bescherming van de overige kustgebieden werd een zogenaamde economische reductie op de waterstands- en golfbrandvoorwaarden toegepast.

De aanpak van de Deltacommissie is later ook toegepast op andere majeure bedreigingen, zoals de Rijn en zijn takken, de Maas en het IJsselmeer. Er is een gedifferentieerd stelsel van normen ontstaan, uiteenlopend van 1/10000 voor centraal Holland en 1/1250 voor het bovenrivierengebied, dat uiteindelijk in de Wet op de waterkering is vastgelegd. Dit normenstelsel brengt met zich mee dat de veiligheid in centraal Holland een orde groter is dan in het rivierengebied. De commissie Boertien heeft aanbevolen om voor de westelijke IJsselbandijk een nog verdere differentiatie in de norm te onderzoeken (1/500 in plaats van 1/1250). Na een nadere verkenning en in overleg met de betrokken besturen is hier destijds van afgezien.

Bij de totstandkoming van de wet is een discussie gevoerd over de vraag of de wet betrekking heeft op de waterkeringen (objecten), dan wel op de te beschermen gebieden. Op dit punt is de wet dan ook tweeslachtig. De wet gaat enerzijds over de waterkeringen en regelt onder meer de daaraan te stellen eisen, en anderzijds definieert de wet te beschermen gebieden en suggereert de titel van de wet de bescherming van deze gebieden. De wet voorziet wel in de mogelijkheid om over te stappen naar overstromingskansen van deze gebieden, maar gaat verder niet in op inhoudelijke of procedurele aspecten van zo'n mogelijke overstap.

De ontwikkelingen na 1995 hebben laten zien dat nog een element aan de discussie over objecten dan wel gebieden kan worden toegevoegd. De Wet op de waterkering biedt namelijk geen kader voor het toetsen, realiseren en in stand houden van Ruimte voor de Rivier en schiet daarmee tekort als wet die de bescherming van gebieden beoogt.

De veiligheid tegen overstromen die we nastreven, realiseren en handhaven is het resultaat van een politieke afweging waarbij naast meer objectieve aspecten zoals techniek en financiën, vanzelfsprekend ook meer subjectieve, maatschappelijke aspecten aan de orde zijn. Objectief gegevens zijn het aantal mogelijke slachtoffers en de mogelijke schade van een overstroming. Een voorbeeld van maatschappelijke subjectiviteit die tot actie leidde is het gevoel van onveiligheid dat ontstond na de ramp van 1953, maar ook na de evacuatie van 1995. Ook kan het omgekeerde het geval zijn. Bij lang uitblijven van hoge waterstanden kan het gevoel ontstaan dat het met het gevaar van overstroming wel meevalt, dan wel dat andere belangen toch zwaarder wegen. Zo is

voor het rivierengebied de te bereiken veiligheid tweemaal verlaagd (op basis van de adviezen van de commissies Becht respectievelijk Boertien), omdat de LNC-schade van de noodzakelijke dijkversterking niet zou opwegen tegen de extra te bereiken veiligheid.

Bedoelde politieke afweging is daarmee per definitie tijdgebonden. Bij de afweging wordt in feite een balans opgemaakt tussen enerzijds de extra inspanning die we ons moeten getroosten om een nog betere bescherming te realiseren en anderzijds het beoogde effect van de extra bescherming of wel de vermindering van slachtoffers en schade in geval van overstroming. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan een financiële inspanning, maar ook aan het verlies aan landschap-, natuur- en cultuur- (LNC-) waarden bij de aanleg van hogere dijken of -in de hedendaagse visie- het creëren van meer ruimte voor de rivier.

De tijd staat echter niet stil. In de tegen overstroming beschermde gebieden neemt het inwonertal en de potentiële schade toe door verdergaande investeringen en grotere kwetsbaarheid. Feitelijk betekent dit dat een nieuwe afweging omtrent de te realiseren veiligheid een andere uitkomst kan hebben. Om die reden zou een wet inzake de veiligheid tegen overstromen moeten voorzien in een periodieke evaluatie en/of besluitvorming omtrent het aan te houden veiligheidsniveau.

De huidige wet op de waterkering voorziet hier niet in. Eenmalig is het na te streven veiligheidsniveau vastgelegd en over een aanpassing daarvan worden in de wet geen regels gesteld. Dit betekent dat besluitvorming over een aanpassing van het veiligheidsniveau bij de huidige regelgeving feitelijk altijd een reactief karakter zal hebben, ingegeven door de op dat moment levende maatschappelijke gevoelens bijvoorbeeld na een bijna ramp dan wel bij het ontbreken van draagvlak voor het vergroten van de veiligheid.

Op zich hoeft daar geen enkel bezwaar tegen te bestaan. Wel is het raadzaam om naast deze meer 'emotionele' besluitvorming, periodiek na te gaan of ook op meer rationele gronden behoefte bestaat aan het aanpassen van het eerder gekozen veiligheidsniveau, bijvoorbeeld vanwege de veranderingen die zich inmiddels hebben voorgedaan met betrekking tot de te beschermen belangen.

Opgemerkt wordt dat de Wet op de waterkering toeziet op de bescherming tegen hoge waterstanden op de Noordzee, de grote rivieren en het IJsselmeer. De Wet op de waterkering is dus niet van toepassing op de bescherming tegen overstroming als gevolg van hevige lokale regenval of het bezwijken van andere dan primaire waterkeringen, zoals kanaaldijken of boezemkaden. De reikwijdte van de wet is dus beperkt. De wet voorziet niet in een periodieke evaluatie van deze reikwijdte.

Het realiseren van het overeengekomen veiligheidsniveau

Is eenmaal het aan te houden veiligheidsniveau vastgesteld, dan zou een wet inzake de veiligheid tegen overstromen, ook regels kunnen bevatten omtrent de wijze waarop het

nieuwe veiligheidsniveau gerealiseerd moet worden.

Enerzijds kan hierbij bijvoorbeeld gedacht worden aan regels met betrekking tot het opstellen van een investeringsprogramma en het rapporteren omtrent de voortgang van de uit te voeren werkzaamheden.

Anderzijds kan gedacht worden aan regels met betrekking tot de (besluitvorming omtrent) te nemen maatregelen.

Tot het hoogwater van 1995 kwam alleen dijkversterking als te nemen maatregel in beeld om de veiligheid te vergroten. Maatgevende waterstanden en afvoeren werden als niet beïnvloedbaar beschouwd. Na 1995 is een beleid in gang gezet waarbij voor het rivierengebied de mogelijkheid wordt onderzocht om water langer vast te houden en de rivier meer ruimte te geven, waardoor de verhoging van rivierafvoer en waterstanden beperkt blijft of ongedaan wordt gemaakt. Ruimte voor de rivier als alternatief voor dijkversterking. Nog breder denkend zou ook gedacht kunnen worden aan maatregelen om de gevolgen van een overstroming te beperken. Hoogwaterbescherming in plaats van waterkeren.

Het in stand houden van de bereikte veiligheid

Een wet inzake de veiligheid tegen overstromen zou regels moeten bevatten om de veiligheid, wanneer die zich op het overeengekomen niveau bevindt, op een adequate wijze te handhaven. Geconstateerd kan worden dat de Wet op de waterkering zich concentreert op dit onderdeel, middels de regelgeving inzake de 5-jaarlijkse toetsing van de waterkering. Waar hier boven al is aangegeven dat de veiligheid niet alleen bepaald wordt door de sterkte van de dijk, maar ook door (de ontwikkeling in) rivierafvoeren en waterstanden, kan geconcludeerd worden dat de Wet op de waterkering slechts voor een deel toeziet op de bescherming tegen hoogwater.

Taken, verantwoordelijkheden en financiering

Reeds vele eeuwen dragen de waterschappen zorg voor de waterkeringen en wordt daar door de provincies toezicht op gehouden. Deze situatie is voor het laatst in de jaren tachtig geëvalueerd en in de Wet op de waterkering herbevestigd. Ook thans lijkt er geen reden te zijn om de taakverdeling tussen rijk, provincies en waterschappen met betrekking tot de zorg voor de primaire waterkeringen ter discussie te stellen. Anders ligt deze situatie bij het realiseren van ruimte voor de rivier waar mogelijk de Rijksprojecten Procedure zal worden gevolgd.

Met betrekking tot de financiering wordt naar het volgende hoofdstuk verwezen.

3 De werking van de wet

3.1 De implementatie van de veiligheidsfilosofie

Met de Wet op de waterkering wordt de veiligheidsfilosofie, die op het advies van de Deltacommissie is gebaseerd, geïmplementeerd. De wet geeft daartoe algemene regels ter verzekering van de beveiliging door waterkeringen tegen overstromingen vanuit de Noordzee, de grote rivieren en het IJsselmeer. Meer in detail kunnen in de wet worden onderscheiden:

- definities en technisch georiënteerde activiteiten, (artikelen 1 t/m 6, 9 t/m 10 en 13 t/m 16), die ervoor zorgen dat de hoofddoelstelling van de wet, namelijk het blijvend waarborgen van de veiligheid tegen overstromingen door adequate waterkeringen, wordt gerealiseerd;
- de verantwoordelijkheden van de waterkeringbeheerder en de provincie als toezichthouder ten aanzien van plannen voor aanleg of wijziging (verbetering) van primaire waterkeringen. Het betreft hier de artikelen 7 en 8;
- een versnelling ten opzichte van de vroegere procedures teneinde de doelstelling van het Deltaplan Grote Rivieren te kunnen bereiken (dijkversterkingen gereed in 2000). Het betreft hier de artikelen 17 t/m 31;
- de financieringsstructuur waarop de artikelen 11 en 12 betrekking hebben.

Afgezien van artikel 34 (het evaluatie-artikel) zijn de artikelen 32 t/m 36 wetstechnisch van aard. De artikelen 32 t/m 36 blijven in dit verslag buiten beschouwing.

In de navolgende paragrafen wordt ingegaan op de technisch georiënteerde activiteiten, de financieringsstructuur en de besluitvormingsprocedures. Van de definities en de technisch georiënteerde activiteiten worden in bijlage 1 van dit verslag bovendien de bevindingen en de stand van zaken gegeven.

3.2 De technisch georiënteerde activiteiten

De technisch georiënteerde activiteiten die uit de wet volgen, omvatten het toetsen van de veiligheidstoestand van de primaire waterkeringen en het zorgen voor de benodigde hydraulische randvoorwaarden en leidraden hiervoor, het tegengaan van de landwaartse verplaatsing van de kustlijn, het opstellen van overzichtskaarten, leggers en beheersregisters, het treffen van maatregelen als de waterstanden de zogenaamde alarmeringspeilen dreigen te overschrijden en het houden van oefeningen waarbij de inzetbaarheid van personeel en materieel wordt beproefd als gold het een toestand van plotseling optredend gevaar voor die waterkering. In de bijlage van dit verslag zijn voor de betreffende artikelen de bevindingen beschreven.

In het verlengde van de doelstelling om de na de huidige versterkingsronde bereikte veiligheid te handhaven, zijn ook de effecten van de Wet op de waterkering zichtbaar. Door het rijk zijn voor het eerst de hydraulische randvoorwaarden voor het ontwerp en toetsen van de waterkeringen systematisch op een rij gezet. Er is onder auspiciën van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) de leidraad 'Toetsen op

het rijk nog volledig bij in de kosten voor de nog uit te voeren werkzaamheden volgend uit de Deltawet van 1958.

Voor de financiering van de rivierdijkversterkingen hebben de provincies in overleg met het rijk en de waterschappen een bijdrageregeling opgesteld (artikel 11). De provincies en de waterschappen zijn tevreden over de bijdrageregeling en de bijbehorende betalingsregeling. Ook de mogelijkheid die de provincies hebben om indien nodig geld te lenen speelt hierbij een rol. Naar verwachting zullen omstreeks 2015 de leningen zijn afgelost die de provincies voor de financiering van de rivierdijken hebben afgesloten

Als bijdrage voor het beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen hebben de provincies uit het Provinciefonds circa 20 miljoen gulden per jaar beschikbaar. Op basis van een categorie-indeling en de lengte van de onderscheiden categorieën is dit bedrag over de provincies verdeeld. De verdeling binnen de provincies over de betrokken waterschappen is in overleg tot stand gekomen. Hoewel de bijdrage niet is geïndexeerd en geen directe relatie heeft met de werkelijk gemaakte kosten, stellen de waterschappen dat dit geen financiële problemen met zich meebrengt.

Hoewel de rivierdijkversterkingen mede dankzij de bijdrage via de provincies goed verlopen, biedt de huidige financieringsstructuur onvoldoende mogelijkheden om verschillende (onvoorziene) ontwikkelingen op het gebied van de bescherming tegen buitenwater op te kunnen vangen. Daarbij gaat het om ontwikkelingen in kennis, techniek en beleid zoals bijvoorbeeld de aanpassing van de steenzettingen van de zee- en meerdijken, de aanleg van de Maaskaden, het realiseren van Ruimte voor de Rivier, aanwijzing van het Markermeer als buitenwater, mogelijk tegenvallende resultaten toetsing waterkeringen, en eventuele overgang naar een nieuwe veiligheidsfilosofie gebaseerd op de kans van overstroming.

Naar aanleiding van de brief van 30 maart 1998 over het aanpassen van de steenzettingen (TK, vergaderjaar 1997-1998, 21 136, nr.27) heeft de vorige minister van Verkeer en Waterstaat reeds de gedachte geuit dat er een nieuwe algemene regeling zou moeten komen. Snel daarna is op ambtelijk niveau overleg gestart tussen rijk, provincies en waterschappen over een nieuwe regeling. Ondanks regelmatig overleg duurde het tot medio 1999 voordat er een gemeenschappelijke basis kon worden gevonden voor zo een regeling. Vervolgens is deze basis globaal door een onafhankelijke derde partij uitgewerkt. In december 1999 is bestuurlijk overleg over deze materie gestart. Aan de orde is een financieringsstructuur waarbij de waterschappen het beheer en onderhoud voortaan geheel zelf gaan financieren en het rijk de financiering van de noodzakelijk geachte versterkingen geheel voor zijn rekening gaat nemen. De huidige verantwoordelijkheden van de waterkeringbeheerders, de provincies en het rijk blijven daarbij ongewijzigd. Ook de bijdragen uit het Provinciefonds voor de huidige rivierdijkversterkingen blijven gehandhaafd tot deze werken financieel zijn afgewikkeld. De regeling wordt thans verder uitgewerkt ten behoeve van nadere besluitvorming. De huidige artikelen 11 en 12 van de Wet op de waterkering, die over bijdragen voor beheer en onderhoud en bijdragen voor de

rivierdijkversterkingen gaan, zullen te zijner tijd aan de hand van de nadere besluitvorming ter zake moeten worden aangepast.

3.4 Besluitvormingsprocedure dijkversterkingsplannen

De artikelen 7 en 8 van de Wet op de waterkering regelen de inhoud van het dijkversterkingplan, de belangen waarmee rekening dient te worden gehouden en de overheden die bij de voorbereiding dienen te worden betrokken. In navolging van de Deltawet grote rivieren worden daar met de artikelen 17 tot en met 31 procedurele bepalingen aan toegevoegd, die tot doel hebben de noodzakelijke dijkversterkingen sneller tot stand te brengen. Deze bijzondere bepalingen hebben uitsluitend betrekking op de dijkvakken die voor het eerst aan de in de wet genoemde veiligheidsnorm dienen te voldoen, de zogenaamde tweede tranche dijkverbeteringen. Deze tweede tranche dient voor eind 2000 veilig te zijn.

In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft de Universiteit van Utrecht een onderzoek verricht naar de versnelling van de procedures. Aan de hand van het betreffende rapport, getiteld 'Versterking van rivierdijken' [1] kan worden geconcludeerd dat de Wet op de waterkering op dit punt in zijn algemeenheid naar tevredenheid werkt. Met de Wet op de waterkering blijkt het mogelijk een versnelling van de besluitvorming te combineren met een kwalitatief goede procesgang en draagvlak voor dijkversterkingen. De tevredenheid over de werking van de wet is aan te treffen bij zowel overheden (gemeenten, waterschappen, provincies en Rijk) als bij burgers en maatschappelijke organisaties.

De gestroomlijnde besluitvormingsprocedure inzake de tweede tranche dijkverbeteringen heeft zoals gesteld, een, in de tijd gezien, eindig karakter. In de toekomst zullen dijkversterkingen echter nodig blijven. Daarbij zal het instrumentarium van de Wet op de waterkering voor de besluitvorming niet minder nodig zijn. Gelet op de ervaringen die in de bestuurspraktijk zijn opgedaan, dient de gestroomlijnde procedurele regeling te worden gecontinueerd en te worden toegepast op alle toekomstige aanleg en verbetering van primaire waterkeringen.

Overzicht van dijkkringgebieden (artikel 2)

Zoals in de voorafgaande alinea is vermeld zullen het (schier-)eiland Marken en de nieuwe bouwlocatie IJburg mogelijk als dijkkringgebied worden aangewezen. Het overzicht zal aan de hand van de besluitvorming moeten worden aangepast. Daarbij dient ook te worden meegenomen dat voor het dijkkringgebied Heerewaarden (dijkkring nr. 40) na het in werking treden van de wet een veiligheidsnorm van 1/500 is vastgesteld.

De kaart geeft een goed beeld van de ligging van de dijkkringgebieden, maar zou wel aan de hand van de ontwikkelingen moeten worden aangepast. Voor het precies aangeven van de ligging van de primaire waterkeringen dienen de zogenaamde leggers (artikel 13).

Wettelijke veiligheidsnormen (artikel 3)

In de Wet op de waterkering zijn veiligheidsnormen tegen overstromingen opgenomen. Dit is gebeurd per dijkkringgebied. De veiligheidsnorm is aangegeven als een gemiddelde overschrijdingskans per jaar van de hoogste hoogwaterstand waarop de tot directe kering van het buitenwater bestemde primaire waterkering moet zijn berekend (artikel 3 lid 1). Deze normen geven een (geaccepteerd) veiligheidsniveau dat bepalend is voor de aard en omvang van maatregelen die moeten worden genomen om de veiligheid tegen overstromingsgevaar te waarborgen. Er is in de praktijk goed te werken met veiligheidsnormen uitgedrukt in gemiddelde overschrijdingskansen.

De wet biedt de mogelijkheid op termijn de huidige normen te vervangen door normen uitgedrukt als overstromingskans per dijkkringgebied. Veiligheidsnormen uitgedrukt als overstromingskans per dijkkringgebied bieden een realistisch beeld en onderbouwing van het te consolideren veiligheidsniveau. Het onderzoek dat duidelijkheid moet geven over de haalbaarheid en wenselijkheid hiervan is opgenomen in het onderzoeksprogramma 'Overstromingsrisico's' (voorheen Marsroute) van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) en Rijkswaterstaat. Het voornemen is om de Tweede Kamer in 2000 te informeren over de eerste uitkomsten van het onderzoek.

Randvoorwaarden (artikel 4)

Voor het bepalen of de primaire waterkeringen voldoen aan het in de wet vastgestelde waterkerend vermogen is in artikel 4 bepaald dat randvoorwaarden worden vastgesteld. Deze randvoorwaarden worden uitgedrukt in hoogwaterstanden en golfkarakteristieken die horen bij een bepaalde overschrijdingskans (artikel 4 lid 1). De primaire waterkeringen moeten minimaal in staat zijn deze hoogwaterstanden te keren. Deze randvoorwaarden hebben voor het eerst een wettelijke status gekregen in 1996 bij Ministeriële regeling (regeling van 23 oktober 1996, gepubliceerd in de Staatscourant nr. 210) Dit is, zoals bepaald in artikel 4 lid 2, gebeurd binnen één jaar na de inwerkingtreding van de wet. Vaststelling geschiedt telkens voor vijf jaren. Het randvoorwaardenboek moet dus in 2001 worden geactualiseerd.

De randvoorwaarden hebben betrekking op de primaire waterkeringen die direct een dijkkringgebied bescherming bieden tegen de watersystemen die als buitenwater zijn aangemerkt. Het betreft het oppervlaktewater waarvan de waterstand direct wordt beïnvloed door hoge stormvloeden op de Noordzee, bij hoog opperwater op één van de grote rivieren, bij hoog water op het IJsselmeer, of bij een combinatie daarvan. Niet alle primaire waterkeringen grenzen aan buitenwater. Voor deze primaire waterkeringen zijn geen randvoorwaarden vastgesteld. Dit betekent dat de veiligheidstoestand van deze primaire waterkeringen niet getoetst kan worden, maar dat deze primaire waterkeringen zoals de wet vereist, tenminste gelijke veiligheid moeten bieden als op de datum van inwerkingtreding van deze wet.

In het randvoorwaardenboek 1996 zijn de hydraulische randvoorwaarden (waterstanden en golfhoogten) opgenomen voor het bepalen van de kruinhoogten. Dit zijn de hydraulische randvoorwaarden zoals die de laatste circa 40 jaren als basis voor het ontwerp van de uitgevoerde (en nog uit te voeren) versterkingswerken zijn gehanteerd. Bij de huidige toetsronde worden de waterkeringen dus aan hun oorspronkelijke uitgangspunten getoetst. Deze werkwijze zou het beeld kunnen oproepen dat de kennis met betrekking tot de te hanteren randvoorwaarden in de loop van de tijd stil is blijven staan. Dit beeld is onjuist. Met name het inzicht in het golfklimaat op diep water is in de afgelopen decennia, mede als gevolg van het beschikbaar komen van meer geavanceerde meet- en extrapolatietechnieken, sterk toegenomen. Het beschikbaar komen van mathematische golfmodellen en moderne computers hebben het verder mogelijk gemaakt om de vertaling van het golfklimaat naar randvoorwaarden voor het ontwerp van de waterkering sterk te verbeteren. Ondanks de geschetste vooruitgang duurt het bij de huidige onderzoeks-inspanning vermoedelijk toch nog vijf à tien jaar vóóordat kan worden overgegaan tot een nieuwe, gevalideerde en uniforme set van randvoorwaarden voor het bepalen van de kruinhoogte van de waterkeringen.

Zoals bekend is geconstateerd dat de sterkte van de dijkbekleding (bij de huidige randvoorwaarden) tekort schiet. In 1997 is reeds een aanvang gemaakt met de verbetering van de meest urgente dijkbekledingen. Als golfrandvoorwaarde voor de nieuwe bekledingen wordt wel al gebruik gemaakt van nieuwe kennis met betrekking tot de hoogte van de golven onder ontwerp-omstandigheden. Hoewel deze kennis nog niet gevalideerd is, wordt met het toepassen van deze kennis 'aan de veilige kant' gebleven. In tegenstelling tot het toetsen wordt dus bij het ontwerpen van verbeteringswerken rekening gehouden met nieuwe kennis die, hoewel nog niet gevalideerd, tot hogere eisen leidt. Een uitzondering vormt de situatie waarbij door andere maatregelen de hogere eisen weer kunnen worden teruggebracht, zoals bij Ruimte voor de Rivier. Leidt nieuwe kennis tot lagere eisen, dan dient deze kennis eerst volledig te zijn gevalideerd alvorens deze kennis wordt toegepast.

Na het vaststellen van het randvoorwaardenboek 1996 is het ook noodzakelijk gebleken om de hydraulische randvoorwaarden voor het ontwerp (waterstanden en golven) voor de IJsselmeerdijken te herzien. De herziening is noodzakelijk gezien het feit dat een aantal IJsselmeerdijken niet voldoet aan de veiligheidsnorm, deze dijken in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren moeten worden verbeterd, en omdat randvoorwaarden

voor de dijkhoogten die in het randvoorwaardenboek 1996 zijn opgenomen, zijn achterhaald. Deze randvoorwaarden zijn namelijk berekend met een verouderd model en voldoen derhalve niet meer. De nieuwe randvoorwaarden voor de IJsselmeerdijken worden geleverd in de vorm van een geactualiseerd dijkontwerpprogramma, getiteld HYDRA-M, inclusief een bijbehorend databestand. Met HYDRA-M kunnen dijkbeheerders op basis van een door Rijkswaterstaat beheerd databestand zelf de benodigde kruinhoogten van de waterkeringen berekenen.

Na uitvoerig overleg over de toepassing van HYDRA-M hebben alle betrokken partijen dit instrument aanvaard. Ook de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) is van mening dat HYDRA-M het beste instrument van dit moment is om de kruinhoogten van de IJsselmeerdijken te bepalen. Hydra-M is inmiddels vastgesteld. Mededeling hiervan is in de Staatscourant van 23 december 1999 gepubliceerd (nr. 247).

Door de voorziene toename van de Maatgevende Afvoer voor de Rijn van 15.000 m³/s naar 16.000 m³/s als gevolg van de hoge afvoeren van 1993 en 1995 zouden de Maatgevende Hoogwaterstanden (MHW's) langs de Rijn in het randvoorwaardenboek 2001 moeten toenemen. Overwogen wordt om de MHW's uit het randvoorwaardenboek 1996 te handhaven als met Ruimte voor de Rivier te bereiken streefwaarden. Daarnaast zal voortaan in (of naast) het randvoorwaardenboek inzicht worden geboden in de effecten van reeds uitgevoerde en nog uit te voeren verruimingsmaatregelen van de rivieren.

Uit het voorafgaande blijkt dat de kennis over de sterkte van de waterkeringen en de te hanteren randvoorwaarden voor het ontwerp een complexe materie is, en een materie die zich voortdurend verder ontwikkelt. Daarbij doet zich telkens de vraag voor wanneer deze betreffende kennis als algemeen geaccepteerd kan worden beschouwd, en wat de consequenties, ook in financiële zin, er van zijn. Deze conclusie laat onverlet dat de in de wet gehanteerde systematiek van randvoorwaarden en toetsing in een vijfjarige cyclus een goede keus is. Het moge ook duidelijk zijn dat het randvoorwaardenboek 2001 slechts een bescheiden stapje voorwaarts zal zijn ten opzichte van het randvoorwaardenboek 1996.

Totstandkoming technische leidraden (artikel 5)

Naast randvoorwaarden zijn voor het bepalen van het waterkerend vermogen van primaire waterkeringen of het ontwerpen en beheren ervan ook leidraden benodigd voor het ontwerp, het beheer en de veiligheidsbeoordeling. Deze taak wordt in de praktijk uitgevoerd door de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW). Volgens artikel 5 lid 2 moet de vervulling van deze taak bij in de Staatscourant bekend te maken besluit opgedragen worden aan een door Onze Minister ingestelde technische adviescommissie voor de waterkeringen. Het besluit dat de TAW hiermee belast is, wordt binnenkort via de Staatscourant bekend gemaakt. Hetzelfde geldt voor de verkrijgbaarstelling van de toekomstige leidraden die volgens artikel 5 lid 3 eveneens in

de Staatscourant bekend moet worden gemaakt. De leidraden strekken tot aanbeveling en vormen geen voorschriften.

Toezicht van Gedeputeerde staten op primaire waterkeringen (artikel 6)

Gezien het streven naar grote, deskundige waterschappen meer en meer gestalte krijgt, neemt de noodzaak af voor een technische invulling van het toezicht door gedeputeerde staten en wordt het toezicht meer algemeen beleidsmatige en bestuurlijke ingevuld.

Voor een aantal interprovinciale dijkkringgebieden geldt, dat de betreffende primaire waterkeringen grotendeels in één provincie zijn gelegen en slechts voor een zeer klein gedeelte in de andere provincie. Daarbij is in het algemeen het totale dijkkringgebied binnen het territorium van een waterschap gelegen. Als voorbeelden hiervan kunnen worden genoemd:

- dijkkringgebied Land van Maas en Waal (41) grotendeels in Gelderland, en zeer klein gedeelte in Limburg
- dijkkringgebied Gorssel (51) grotendeels in Gelderland, en zeer klein gedeelte in Overijssel
- dijkkringgebied Oost-Veluwe (52) grotendeels in Gelderland, en enige kleine gedeeltes in Overijssel
- dijkkringgebied Betuwe/Tieler- en Culemborgerwaarden grotendeels in Gelderland, en klein gedeelte in Zuid-Holland
- dijkkringgebied Kreekrakpolder (33) grotendeels in Noord-Brabant, en klein gedeelte in Zeeland

Het huidige artikel 6 bepaalt, dat gedeputeerde staten het toezicht hebben op alle primaire waterkeringen in hun provincie. Dit is geen optimale situatie als het toezicht van gedeputeerde staten op de bescherming tegen overstroming van dijkkringgebieden in beschouwing wordt genomen. Het artikel betekent ook dat voor de goedkeuringsbevoegdheid met betrekking tot de in artikel 7 bedoelde plannen voor aanleg en verbetering van primaire waterkering een “knip” op de provinciegrens wordt gelegd. Om deze redenen wordt voorgesteld in de wet de facultatieve mogelijkheid op te nemen om de goedkeuringsbevoegdheid bij interprovinciale dijkkringgebieden bij één van de beide betrokken colleges te leggen.

Vaststellen vijfjaarlijkse verslagen over de veiligheidstoestand van de dijkkringgebieden (artikel 9)

Van beheerders wordt gevraagd om eens in de vijf jaar verslag uit te brengen over de algemene waterstaatkundige toestand van de primaire waterkering. Er is sprake van een gefaseerde verslaglegging. De beheerder brengt verslag uit aan Gedeputeerde Staten over de algemene waterstaatkundige toestand van de primaire waterkering per waterkeringsegment. Gedeputeerde staten brengen over dezelfde periode verslag uit aan de Minister over elk van de dijkkringgebieden in hun gebied. Begin 2001 moeten voor het eerst toetsrapporten van alle primaire waterkeringen zijn ingediend.

Volgens de stand van zaken van april 2000 is van 29% van de dijkkringgebieden een toetsrapport ingediend bij de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Volgens de planning zouden voor 62% van de dijkkringgebieden begin 2000 een provinciale rapportage ontvangen moeten zijn. De uitvoering loopt dus achter op de planning. Gezien de stand van de voorbereiding wordt desondanks verwacht dat alle toetsrapporten in 2001 gereed zullen zijn.

In het algemeen geldt dat er nog geen volledige toetsing zoals voorgeschreven in de leidraad 'Toetsen op Veiligheid' is uitgevoerd. Het waterkerend vermogen van een dijk wordt volgens de leidraad gekarakteriseerd door de kruinhoogte en door de stabiliteit van het dijklichaam. Voor elk dijkvak wordt de kruinhoogte getoetst. De stabiliteit wordt echter voor een beperkt aantal dijkvakken getoetst. Reden hiervoor is dat het verkrijgen en verwerken, in de leggers en technische beheersregisters, van met name de voor de toetsing benodigde geotechnische gegevens een grote inspanning vergt van de beheerders en veel tijd in beslag neemt. In 1997 is in een brief van het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen aan de Minister van Verkeer en Waterstaat (MW 20178/97) al aangekondigd dat bij de eerste toetsingsronde nog niet alle gegevens beschikbaar zouden zijn.

Opgemerkt wordt dat de te hanteren techniek niet de status van 'aanbeveling' zou moeten hebben zoals voor leidraden geldt, maar als een te hanteren voorschrift moeten worden gezien. Zo een voorschrift zou volgens eenzelfde procedure als voor het randvoorwaardenboek tot stand moeten komen. De wet behoeft op dit punt aanpassing.

Tegengaan landwaartse verplaatsing van de kustlijn (artikel 10)

In 1990 hebben regering en Tweede Kamer gekozen voor het dynamisch handhaven van de kustlijn. Deze keuze is verwoord in de nota *Kustverdediging na 1990, beleidskeuze voor de kustlijn* (TK, vergaderjaar 1989-1990, 21 136, nrs. 5-6).

Bij de uitvoering van dynamisch handhaven wordt ingespeeld op de natuurlijke processen aan de kust. Daarmee behoudt de kust haar kenmerkend uiterlijk en wordt ruimte geboden aan versterking van natuur- en landschapswaarde. De keuze voor zandsuppletie als belangrijkste middel voor kustverdediging past daar prima bij.

In de nota *Kustbalans 1995, de tweede Kustnota* (TK, vergaderjaar 1995-1996, 21 136, nr. 22), is de balans van vijf jaar dynamisch handhaven van de kust opgemaakt. Op grond van de evaluatie en vooruitblik in de *Kustbalans*, is door het kabinet gekozen voor voortzetting van het in 1990 gekozen beleid van dynamisch handhaven van de kustlijn.

In 2000 wordt een volgende kustnota uitgebracht, waarin een plan van aanpak voor de uitvoering van dynamisch handhaven na 2000 in het licht van een verdergaande zeespiegelstijging, wordt gepresenteerd.

In overeenstemming met het bovenstaande beleid van dynamisch handhaven van de kustlijn door kustsuppleties is in artikel 10 bepaald dat de Minister het besluit neemt om landwaartse verplaatsing van de kustlijn tegen te gaan en de plaats, doel en uitvoeringstermijn van de daarvoor benodigde rijkswerken vaststelt. Jaarlijks besluit de

Minister van Verkeer en Waterstaat welke zandsuppleties het komend jaar uitgevoerd gaan worden. Daarbij wordt het voornemen tot het uitvoeren van de werken eerst voorgelegd aan de Provinciale Overlegorganen voor de Kust waarin provincies, waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en vaak ook nog natuurorganisaties en -beheerders zitting hebben. Deze besluitvorming geschiedt overeenkomstig de regels van de Algemene wet bestuursrecht,

Volgens artikel 10 lid 3 wordt onder kustlijn de gemiddelde laagwaterlijn verstaan en wordt deze aangegeven op de door Onze Minister kosteloos verkrijgbaar gestelde peilkaart die telkens na vijf jaren wordt herzien en waarvan de verkrijgbaarstelling wordt bekendgemaakt in de Staatscourant.

In de praktijk wordt anders gehandeld. Elk jaar wordt een rapport 'kustlijnkaarten' uitgebracht. In dit rapport worden de zogenaamde basiskustlijn (de te handhaven kustlijn) en de momentane kustlijn aangegeven. De basiskustlijn komt ongeveer overeen met de gemiddelde laagwaterlijn (van 1990), maar wijkt daar om praktische redenen soms van af. Het genoemde rapport faciliteert de jaarlijkse besluitvorming met betrekking tot het suppletieprogramma. De ligging van de basiskustlijn zal iedere vijf jaar worden geëvalueerd. Dit gebeurt in 2000 voor de eerste maal.

In de wet wordt dus de gemiddelde laagwaterlijn genoemd, terwijl in de praktijk de basiskustlijn wordt gehanteerd. Overwogen wordt om alleen als de basiskustlijn wordt gewijzigd, dit bekend te maken in de Staatscourant. Ook zal worden nagegaan in hoeverre de in de praktijk tot stand gekomen werkwijze wetsaanpassingen behoeft.

Opstellen overzichtskaart, legger en beheersregister (artikel 13 en 14)

In artikel 13 is bepaald dat de beheerder zorg draagt voor de vaststelling van een overzichtskaart, een legger en een technisch beheersregister. Van de beheerders heeft 55% inmiddels een overzichtskaart waarop de ligging van de primaire waterkering in hun beheer staat aangegeven, 28% heeft een volledige legger waarin is omschreven waaraan die waterkering moet voldoen naar richting, vorm, afmeting en constructie. Geen van de beheerders hebben voor hun primaire waterkeringen een volledig technische beheersregister waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand nader zijn omschreven.

De nu nog in verbetering zijnde dijken worden, na revisie van de veranderingen tijdens de uitvoering, opgenomen in de legger. Dit betekent voor een aantal dijken, die pas in 2000 of nog later gereed zullen zijn (bijvoorbeeld een deel van de dijken langs het IJsselmeer), dat het nu opstellen van een legger niet zinvol is. Dit geldt in een aantal gevallen ook voor de overzichtskaart.

In het beheersregister wordt de actuele situatie van de dijk beschreven. Door natuurlijke processen is deze situatie continu aan verandering onderhevig. Het formeel vaststellen van een technisch beheersregister is dan niet erg zinvol, maar het regelmatig bijhouden ervan uiteraard wel. Mogelijk behoeft de wet op dit punt aanpassing.

Stand van zaken verordeningen (artikel 14)

In artikel 14, lid 1, wordt gesteld dat de provinciale staten der provincies waarin één of meer dijkkringgebieden zijn gelegen, een verordening dienen vast te stellen, waarin in elk geval de in artikel 13 omschreven verplichting van de beheerder nader worden geregeld. Het IPO heeft in samenspraak met de Unie van waterschappen een modelverordening vastgesteld. Voor 75% van de dijkkringgebieden is inmiddels een verordening vastgesteld.

Alarmeringspeilen (artikel 15)

In het belang van het tijdig nemen van maatregelen bij hoog water dat gevaar voor een tot directe kering van het buitenwater bestemde primaire waterkering kan opleveren is in artikel 15 lid 1 bepaald dat maatregelen getroffen dienen te worden als de waterstanden de zogenaamde alarmeringspeilen overschrijden. De verschillende waarschuwingdiensten van de Rijkswaterstaat dragen hier zorg voor.

Oefeningen (artikel 16)

In artikel 16 wordt geregeld dat de beheerder van een tot directe kering van het buitenwater bestemde primaire waterkering oefeningen houdt waarbij de inzetbaarheid van personeel en materieel wordt beproefd als gold het een toestand van plotseling optreden gevaar voor dit waterkering. In de praktijk is op beperkte schaal geoefend, maar daarentegen is de laatste jaren in een aantal gevallen de inzetbaarheid van personeel en materieel in de praktijksituatie van optredend gevaar beproefd.

Daarnaast kan vermeld worden dat de Unie van waterschappen samen met het Departementale Crisis Centrum van het ministerie van V&W alsmede met het ministerie van BZK bezig is het crisismanagement door waterschappen en binnen de waterstaatskolom beter af te stemmen op dat binnen de algemene bestuurskolom. Speerpunten daarbij zijn opleiden, oefenen, calamiteitenplannen en voorlichting

In het concept wetsvoorstel waterstaatszorg in buitengewone omstandigheden is onder andere de preventie van rampen (oefeningen, rampbestrijdings- en noodplannen) opgenomen. Artikel 16 (en 15) zouden kunnen komen te vervallen als dit wetsvoorstel niet inhoudelijk wijzigt.